

Vergaderjaar 2013–2014

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 1808

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 maart 2014

Overeenkomstig de bestaande afspraken heb ik de eer u hierbij vijf fiches aan te bieden die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

Fiche 1: verordeningen schoolfruit- en schoolmelkprogramma's (Kamerstuk 22 112, nr. 1807)

Fiche 2: Mededeling en aanbeveling betreffende het stemrecht van burgers in relatie tot het recht van vrij verkeer

Fiche 3: Verordening transparantie van effectenfinancieringstransacties (Kamerstuk 22 112, nr. 1809)

Fiche 4: Verordening structuurhervormingen ter verbetering van de weerbaarheid van Europese banken (Kamerstuk 22 112, nr. 1810)

Fiche 5: besluit EU-bijdrage aan EIF-kapitaalverhoging (Kamerstuk 22 112, nr. 1811)

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

Fiche: Mededeling en aanbeveling betreffende het stemrecht van burgers in relatie tot het recht van vrij verkeer

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Aanbeveling en mededeling betreffende het aanpakken van de gevolgen van ontneming van het stemrecht aan burgers van de Unie die hun recht van vrij verkeer uitoefenen.

Datum ontvangst Commissiedocument

30 januari 2014

Nr. Commissiedocument

C (2014) 391 en COM (2014) 33

Pre-lex

n.v.t.

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

n.v.t.

Behandelingstraject Raad

JBZ Raad

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2. Essentie voorstel

Het voorstel betreft een aanbeveling en mededeling van de Commissie over het aanpakken van de gevolgen van ontneming van het stemrecht aan burgers van de Unie die hun recht van vrij verkeer uitoefenen.

Het EU-burgerschapsverslag 2010 noemt als een van de problemen waarmee burgers van de Unie uit bepaalde lidstaten te kampen hebben dat het stemrecht bij de nationale verkiezingen in hun lidstaat van herkomst wordt ontnomen zodra zij gedurende een bepaalde tijd in een andere lidstaat verblijven.

Geen enkele lidstaat heeft een algemeen beleid op grond waarvan burgers van de Unie uit andere lidstaten die op zijn grondgebied verblijven het stemrecht bij *nationale* verkiezingen wordt toegekend. Dat betekent dat het kan voorkomen dat burgers van de Unie aan wie het stemrecht is ontnomen (bijvoorbeeld op grond van het feit dat zij reeds gedurende een bepaalde periode in het buitenland verblijven) in geen enkele lidstaat meer hun stem kunnen uitbrengen bij de nationale verkiezingen (dus noch in hun eigen land, noch in de lidstaat waar zij verblijven). De Commissie is van mening dat de uitoefening van het recht van vrij verkeer niet mag leiden tot het verlies van het recht op politieke participatie.

In het Verslag over het EU-burgerschap 2013 «EU citizens: your rights, your future» heeft de Commissie aangekondigd met voorstellen te komen om ervoor te zorgen dat EU-burgers die in een andere lidstaat wonen volledig kunnen deelnemen aan het democratisch bestel van de Unie door hen het stemrecht bij nationale verkiezingen in hun land van herkomst te laten behouden.

De Commissie geeft aan dat de basisprincipes op grond waarvan burgers hun stemrecht wordt ontnomen opnieuw moeten worden beoordeeld in het licht van de huidige sociaaleconomische (nauwe banden met land van herkomst behouden) en technologische realiteit (communicatietechnologie), de huidige trend richting inclusieve politieke participatie, de

huidige stand van de Europese integratie, het belang van het recht om aan het democratisch bestel van de Unie deel te nemen en het recht van vrij verkeer. Dit moet resulteren in een aanpak die waarborgt dat burgers die gebruik maken van hun recht van vrij verkeer en verblijf binnen de Unie hun stemrecht bij nationale verkiezingen kunnen behouden wanneer zij aantonen dat zij nog steeds belangstelling hebben voor de politiek in de lidstaat waarvan zij onderdaan zijn. Deze belangstelling kan aangetoond worden door het verzoek om opgenomen te blijven in de kiezerslijst van hun lidstaat van herkomst.

De Commissie doet de volgende concrete aanbevelingen:

1. Lidstaten die het stemrecht van hun onderdanen bij nationale verkiezingen beperken door dit uitsluitend op een woonplaatsvereiste te baseren, moeten het voor hun onderdanen die in een andere lidstaat verblijven mogelijk maken hun stemrecht te behouden als zij aantonen blijvende belangstelling te hebben voor de politiek van de lidstaat van herkomst door bijvoorbeeld een verzoek in te dienen om als kiezer geregistreerd te blijven.
2. Burgers die in een andere lidstaat verblijven en verzoeken om hun inschrijving op de kiezerslijst van het land van herkomst te handhaven, moeten de mogelijkheid krijgen tot met passende tussenpozen indienen van een nieuw verzoek.
3. Deze verzoeken tot inschrijving op de kiezerslijst moeten elektronisch kunnen worden ingediend.
4. Lidstaten moeten hun onderdanen tijdig en op een passende wijze inlichten over de voorwaarden en de praktische regelingen voor de handhaving van hun stemrecht bij nationale verkiezingen.

3. Wat is de Nederlandse grondhouding ten aanzien van de bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit van deze mededeling en de eventueel daarin aangekondigde concrete wet- en regelgeving? Hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten?

De Commissie is bevoegd aanbevelingen te doen op grond van artikel 292 VWEU, mits deze vallen binnen de reikwijdte van de bevoegdheden van de Europese Unie. Hoewel het EU-recht van toepassing is als burgers zich verplaatsen naar andere lidstaten, onderstreept Nederland dat de nationale verkiezingen een nationale aangelegenheid zijn. Nederland is van oordeel dat de bevordering van het vrij verkeer niet zover gaat dat er een bevoegdheid voor de EU ontstaat regelgevend op te treden ten aanzien van de nationale verkiezingen. Dit geldt ook voor niet-bindende initiatieven¹.

Nu de grondhouding ten aanzien van de bevoegdheid negatief is, komt het kabinet niet toe aan een beoordeling van de subsidiariteit en proportionaliteit.

De aanbeveling leidt niet tot financiële gevolgen voor de EU- en Rijksbegroting. Er is geen verhoging van de administratieve lasten.

4. Nederlandse positie over de mededeling

In tegenstelling tot Nederland vervalt in vijf lidstaten, namelijk het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Denemarken, Cyprus en Malta, het stemrecht bij nationale verkiezingen bij vertrek naar het buitenland. Verder heeft bijvoorbeeld een lidstaat als Duitsland andere dan de voorgestelde voorwaarden om het stemrecht bij nationale verkiezingen te behouden.

¹ Zie hiervoor ook de kabinetsbrief inzake de subsidiariteitsexercitie dd. 21 juni 2013, Kamerstuk 22 112, nr. 1650.

Nederland acht het kiesrecht ten aanzien van nationale verkiezingen een nationale aangelegenheid. Er dienen in de ogen van Nederland geen initiatieven op EU-niveau te worden ontwikkeld.

In Nederland bestaat reeds de mogelijkheid om voor Nederlanders (vanaf 18 jaar en niet uit het kiesrecht ontzet) die in het buitenland verblijven (ook buiten de Europese Unie) te stemmen voor de verkiezing van het nationale parlement door middel van registratie. Door te registreren wordt tevens aangegeven of de stem uitgebracht wordt per brief, bij volmacht of door zelf in Nederland de stem uit te brengen.

Ook is het mogelijk voor kiezers in het buitenland om zich voorafgaand aan elke verkiezing voor het nationale parlement te registreren. Het registratieformulier en het bewijs van Nederlanderschap kan per email opgestuurd worden (naar het mailadres van de gemeente Den Haag). Nederland is van mening dat goede voorlichting voor kiezers in het buitenland ten behoeve van nationale verkiezingen belangrijk is. In het kader van de verkiezingscampagne voor de Tweede Kamer verkiezingen in 2012 zijn extra voorlichtingsinspanningen verricht om de opkomst van kiezers buiten Nederland te bevorderen. Zo was er bijvoorbeeld een website (www.verkiezingen2012.nl) in de lucht met informatie speciaal gericht op kiezers in het buitenland met een directe link naar het registratieformulier. Ook zijn er bijvoorbeeld banners geplaatst op door Nederland in het buitenland vaak bezochte sites, die alleen zichtbaar waren, wanneer de website vanuit het buitenland werd benaderd. Op facebook zijn advertenties geplaatst, gericht op profielen van Nederlanders in het buitenland en er is ingezet op search campaigning². Radio Nederland Wereldomroep heeft op de site aandacht besteed aan het registratieproces. In de weekeditie van NRC is een advertentie geplaatst. Daarnaast zijn op verzoek van het Ministerie van BZK door VNO/NCW via haar Nieuwsbrief Nederlandse bedrijven geïnformeerd over het registratieproces.

² Het verschijnen van gesponsorde links bij intikken van zoekwoorden gerelateerd aan adressen vanuit het buitenland.